

Stockholm den 23 november 2020

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm
Sverige

MED E-POST: finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Remissvar: Förlängd giltighet av förordningen om tillfälliga spelansvarsåtgärder med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19 (Fi2020/04385)

1. Inledning

Paf Consulting Abp (nedan ”Paf”) är ett bolag inom Paf-koncernen vars mål är att samla in medel till allmännyttiga ändamål genom att erbjuda trovärdiga och ansvarsfulla spel till allmänheten. Paf har idag tillstånd från bl.a. Spelinspektionen (“Si”) att bedriva vadhållning och kommersiellt onlinespel i Sverige. Paf har även tillstånd från Si att bedriva bordsspel ombord på fartyg i internationell trafik.

Paf vill hänvisa till tidigare ingivna remissvar från den 8 maj 2020 och den 5 juni 2020 avseende promemorian Ett stärkt spelarskydd till följd av spridningen av sjukdomen covid-19, (Fi2020/01934 och Fi2020/02404). Samtliga kommentarer i remissvaren vidhålls. Paf ser att den av regeringen nu föreslagna förlängningen av förordningen (2020:495) om tillfälliga spelansvarsåtgärder med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19 (nedan “**Förordningen**”) ytterligare ökar den uppenbara risken att spelare söker sig till olicensierade speloperatörer vilket tyvärr för med sig ett minskat konsumentskydd. Paf vill också understryka att inte endast kasinospel utgör ett spel som är förenat med risker. Även inom vadhållning kan vi se att det förekommer spelberoendeproblematik, i synnerhet vad gäller spelformen live-betting.

Paf har följande kommentarer på promemorian “Förlängd giltighet av förordningen om tillfälliga spelansvarsåtgärder med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19” (Fi2020/04385) (nedan “**Promemorian**”).

2. Pafs kommentarer på Promemorian

2.1 Risker med att kategorisera spel utifrån farlighetsgrad

Paf vidhåller sin ståndpunkt att den riskklassificering av spel som lagstiftaren gör genom att särskilja spelformer så att reglerna om insättningsgräns och begränsning av bonus endast skall gälla kommersiellt onlinespel, d.v.s. nätkasino, inte är ändamålsenlig. En uppdelning av spel utifrån farlighetsgrad kan ifrågasättas inte minst utifrån ett konsumentskyddshänseende.

Paf ser en fara med att kategorisera spel utifrån farlighetsgrad eftersom utvecklingen går snabbt och olika spelformer kompletteras med nya funktioner. Vadhållning online har de senaste åren utvecklats till en allt snabbare spelform vilket är associerat med en större risk för spelberoende. Exempelvis live-betting har ansetts särskilt problematiskt utifrån ett spelberoendeperspektiv eftersom det är ett snabbt spel med snabb återkoppling av resultat. Detta bekräftas även av riskbedömningen i verktyget Asterigs¹ där online-vadhållning inklusive live-betting hamnar i den högsta riskkategorin.

Paf kontaktar proaktivt kunder som anses vara i riskzonen för spelproblem. Vår långa erfarenhet inom detta område visar att spelproblem finns inom alla olika spelformer och online-vadhållning är högt representerad i statistiken. Av de spelare som är i den mest riskfyllda kategorin har 41 % helt eller delvis spelat på vadhållning. En icke-obetydlig del av de spelare som är i riskzonen för spelberoende utgörs således av andra än nätkasinospelare. Detta är mycket viktigt att ha i åtanke. En uppdelning av spelformer utifrån vilket som är farligast kan bli missvisande och ge en falsk trygghet hos konsumenterna av att vadhållning på trav eller sport inte skulle kunna leda till spelproblem. Allt spel är förenat med risk och bör hanteras därefter för att skydda konsumenterna. Även i förarbetena till spellagen (2018:1138) anges att det är komplext att bedöma vilka spelformer som anses mer eller mindre riskabla bl.a. eftersom de riskfaktorer som finns i större eller mindre utsträckning kan ändras och därmed göra en spelform mer riskabel ur ett problemspelsperspektiv². Således har man i spellagen valt att inte göra någon särbehandling av spel utifrån risk.

Det ovan anförda visar att vadhållning inte är oproblematiskt utifrån ett spelansvarshänseende. Paf ställer sig fortsatt kritiskt till att lagstiftaren valt att helt undanta spelformen vadhållning i en reglering som går ut på att skydda spelarna. Genom en förlängning av den tillfälliga Förordningen riskerar denna missvisande uppdelning att förankras ytterligare.

Paf anser istället att en nationell gemensam förlustgräns som omfattar samtliga spel och samtliga spelbolag inom licenssystemet vore mycket mer verkningsfullt för att nå det eftersträvade syftet att skydda spelarna (se punkt 2.4 nedan och Pafs tidigare remissvar).

2.2 Begränsningar måste understödjas av fakta

Paf ifrågasätter fortsättningsvis regeringens antagande att spelandet på onlinekasino har ökat under pandemin utan att presentera något närmare faktaunderlag för att så är fallet. Paf anser att

¹ asterig.org

² SOU 2017_30 Del 1, sid 301.

substansen i detta antagande kan ifrågasättas av bland annat två skäl; (i) det finns ingen statistik som visar att vadhållningsspelarna har övergått till att spela kasino online, däremot kan man se en tydlig övergång till vadhållning på trav på vilket spelandet också har ökat i betydande grad; (ii) idrottevenemang återupptogs i början av sommaren varför spelobjekten för sportvadhållning har kommit tillbaka och den eventuella risken att spelare skulle byta spelform till onlinekasino p.g.a. avsaknad av vadhållningsspel måste således anses obsolet, om den ens någonsin förelegat.

Rapporter från skatteverket visar att det enda spel som de facto kraftigt har ökat under pandemin är vadhållning på trav. I rapporterna från Si³ framgår det att man inte kan se någon tydlig ökning av kasinospel online till följd av pandemin. Paf har inte heller i sin verksamhet sett något ökat spelande på onlinekasino till följd av Coronakrisen eller några tecken på förflyttning till kasinospel hos de kunder som tidigare spelat vadhållning. Den av regeringen påstådda ökningen av spel på nätkasino understöds inte av fakta. Den tydliga ökning som sticker ut är vadhållning på trav, ett spel som regeringen, trots detta, valde att undanta från Förordningens tillämpningsområde.

Det finns inget tydligt bevis att pandemin har lett till ett ökat spelande på onlinekasino. Trots detta underbyggs Förordningen i sin helhet på just detta antagande, utan tillförlitliga fakta. Dessutom undantas den spelform som faktiskt har ökat till följd av pandemin, nämligen vadhållning på trav. Paf finner det fortsatt anmärkningsvärt att regeringen motiverar så långtgående begränsningar i näringsverksamhet enbart på "indikationer". Detta är särskilt graverande då begränsningarna innebär en snedvriden konkurrens mellan marknadens aktörer.

2.3 Minskad kanalisering och ett minskat konsumentskydd

Såsom Paf redan har framhållit i tidigare remissvar har de tillfälliga åtgärderna otvivelaktigt en påtaglig effekt på spelmarknadens licensierade aktörer. En förlängning av reglerna riskerar ytterligare leda till minskad kanalisering genom att konsumenterna söker sig till olicensierade spelbolag och riskerar att stanna kvar där så länge den tillfälliga förordningen är i kraft och kanske inte någonsin söker sig tillbaka till de reglerade alternativen.

Paf anser att ökade åtgärder måste vidtas mot de olicensierade aktörerna. Det verkliga hotet mot den svenska spelmarknaden och licenssystemet utgörs de facto av de olicensierade bolagen som riktar sig mot Sverige.

Det mest graverande anser Paf är de spelbolag baserade på Curacao som helt utan insyn eller kontroll, riktar spel till svenska konsumenter genom att erbjuda svenska betalningslösningar. Även bolag baserade på Malta riktar spel till Sverige genom att erbjuda svenska betalningslösningar och spel av samma leverantörer som de licensierade alternativen trots avsaknad av svensk licens. Dessa aktörer "gömmar sig" bakom engelskspråkiga sidor med utländsk valuta men konsumenten kan blixtnabbt registrera sig och erbjuds svenska betalningslösningar i svenska kronor med bank-ID. Det råder inget tvivel om att dessa sajter olovligen riktar sig mot Sverige och urholkar det svenska konsumentskyddet. Dessa bolag tillåts idag tyvärr verka tämligen obegränsat i Sverige vilket är ytterst beklagligt för hela den reglerade marknaden. Paf anser att krafterna bör riktas mot dessa

³ 20Si1184.

bolag snarare än att förlänga begränsningar mot de bolag som redan finns inom det kontrollerade systemet och tar ansvar bl.a. genom omsorgsplikten.

Det faktum att det för närvarande är förenat med svårigheter för myndigheterna att utestänga olicensierat spel gör det än mer viktigt för de licensierade spelbolagen att kunna erbjuda ett för spelaren tillräckligt intressant spelutbud och erbjudande samt verka under ett stabilt och förutsägbart regelverk - i syfte att upprätthålla kanaliseringen och konsumentskyddet. Paf anser att det är av yttersta vikt att Si agerar mot olicensierade spelbolag med alla medel som står till buds, t.ex. kunde förbuds förelägganden till olicensierade aktörer göras än mer frekvent. Lagstiftaren bör vidare införa av Si efterfrågade förtydliganden i lag för att myndighetens möjligheter att ingripa mot olicensierade aktörer ska kunna verkställas utan hinder.⁴

Paf är djupt oroad att konsumentskyddet kommer att urholkas som en effekt av den minskade kanalisering som Förordningen bidrar till. Tyvärr kan en förlängning av Förordningen verka försvårande i denna riktning.

2.4 Insättningsgränsen bör ändras till en förlustgräns

Paf vidhåller att insättningsgränsen om 5000 kronor per vecka bör ändras till en förlustgräns för att ha önskad effekt.

Det rimliga ur konsumentskyddshänseende är det belopp som kunden förlorar av sina egna pengar, exklusive ev. vinster som kunden har vunnit under sitt spelande. Kundernas beteende vid onlinespel är vanligen så att kunden tar ut sina vinster till sitt eget bankkonto, vissa väljer att sätta in på nytt och spela igen medan andra använder pengarna till annat. En begränsning i form av insättning kan riskera leda till att kunderna i högre grad lämnar kvar vinster på spelkontot för att spela upp dem istället för att ta ut pengarna vilket inte bidrar till att skydda konsumenterna. Om istället en förlustgräns tillämpas kan kunderna ta ut ev. vinster utan att det förhindrar dem från att sätta in igen och det uppstår således ingen mental spärr att ta ut vinsterna. En förlustgräns ger vidare en mer rättvisande och tydlig bild över hur mycket pengar en kund kan spela bort under en viss tidsperiod vilket torde ha varit lagstiftarens syfte. En insättningsgräns säger egentligen inget om hur mycket personen kan förlora på spel.

Paf kan inte nog framhålla vikten av att nuvarande insättningsgräns bör ändras till en förlustgräns. Vid den tidpunkt tillräckliga åtgärder vidtas för att säkerställa kanalisering till licensierade operatörer ser Paf också att denna förlustgräns skall vara nationellt reglerad - d.v.s. en vald gräns skall omfatta samtliga spelföretag för att uppnå ett optimalt konsumentskydd. På detta sätt skulle förlustgränsen gälla hos samtliga spelföretag som verkar under det svenska licenssystemet och därmed bli mer verkningsfull istället för att spelare med lätthet kan förflytta sig för att spela hos de olika aktörerna. Beloppsnivå för en sådan förlustgräns måste noggrant övervägas med hänsyn till reella möjligheter att utestänga de olicensierade aktörerna.

⁴ Si slutrapport 20Si1184.

Paf står till förfogande för fortsatt dialog eller frågor i ärendet, vänligen kontakta undertecknad eller Pafs chefsjurist Sara Eriksson (legal@paf.com).

Med vänliga hälsningar,

PAF CONSULTING ABP

Christer Fahlstedt, vd